

І. В. Рудківська

*Житомирський державний університет імені Івана Франка
Науковий керівник: канд. пед. наук, професор ЖДУ Л. В. Калініна*

Психологічні основи формування міжкультурної комунікації

Аналіз наукової літератури з психології, зокрема робіт з психолінгвістики, дали нам змогу визначити основи міжкультурної комунікації, які забезпечують готовність майбутніх вчителів англійської мови до міжкультурного спілкування.

Психологічні основи формування комунікації розроблялась такими вченими як Л. Виготський, І. Зимня, О. Леонтьєв, І. Гальперін, О. Гойхман, М. Жинкін, А. Лурія, А. Маркова та ін.

За визначенням О. Ахматової, мовлення – це діяльність мовця, котрий застосовує мову для взаємодії з іншими членами певного мовного колективу; використання різних засобів мови для передачі складного змісту, що включає не тільки особисту інформацію, а й звертання до слухача та спонукання його до дії (відповіді).

Звертаючись до теми нашого дослідження, визначимо поняття "**міжкультурної комунікації**" (МК) як сукупність

різноманітних форм відносин і спілкування між індивідами і групами, які належать до різних культур [1: 8].

Процес будь-якого спілкування, в тому числі і міжкультурного, включає в себе процеси породження та сприймання.

Породження мовлення – це мисленнєво-мовленнєва діяльність людини, а тому має всі риси та складові діяльності: інтенцію, задум, реалізацію, мету, зворотний зв'язок тощо.

За І. А. Жинкіним ми визначаємо зміст процесу говоріння [3: 80]:

- предмет говоріння – думка
- спосіб реалізації – мовлення
- продукт говоріння – текст
- результат говоріння – реакція учасника спілкування

На основі визначення говоріння як способу формування і формулювання думки засобами мови можна виділити три основних рівні процесу породження мовлення: мотиваційно-спонукаючий, формуючий і реалізуючий, на основі яких А. Ніязова виділяє чотири аспекти, що виділяються в змісті навчання іншомовному говорінню: мотиваційний, процесуальний, результативний та рефлексивний [3: 67].

Для адекватного розуміння міжкультурного мовлення необхідно знати і розуміти норми етикету, культурні особливості поведінки, реалії культури співрозмовника тощо. Так само як і породження мовлення, його сприймання за О. Гойхманом характеризується наявністю певних етапів [2: 12]:

I етап – перехід на код внутрішнього рідного мовлення; **II етап** – розшифровка синтаксичних структур міжкультурного мовлення, граматичних форм, культурних реалій; **III етап** – розуміння загального плану міжкультурного висловлення, розуміння замислів і мотивів висловлювання в рамках певної соціокультурної ситуації; **IV етап** – розуміння замислів і мотивів висловлювання в рамках певної соціокультурної ситуації; **V етап** – оцінка отриманої соціокультурної інформації з позиції власної культури; **VI етап** – розуміння вибору форми й мовних засобів співрозмовником.

Знання всіх механізмів породження та сприйняття мовлення дозволяє викладачу правильно вибрати методи і форми формування міжкультурної комунікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ І ЛІТЕРАТУРИ

1. Баклашина М. В. Обучение иноязычному межличностному общению на занятиях по иностранному языку в школе и вузе / М. В. Баклашина // ИЯШ. – № 1, 3. – 2009. – С. 8-13, 9-17.
2. Гойхман О. Я. Основы речевой коммуникации: учеб. для вузов / О. Я. Гойхман. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 272 с.
3. Зимняя И. А. Психологические аспекты обучения говорения на иностранном языке / И. А. Зимняя. – М.: Просвещение, 1978. – 160 с.